

Handläggare
Carina Cronwall
Tel 08-508 03 076

Till
Spånga-Tensta stadsdelsnämnd

Ändrade regler i medborgarskapslagen (SOU 2021:54)

Svar på remiss från Kommunstyrelsen gällande slutbetänkande av utredningen om språk- och samhällskunskapskrav för svenskt medborgarskap och andra frågor om medborgarskap (USSMA) - KS 2021/945

Förslag till beslut

1. Spånga-Tensta stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.
2. Ärendet justeras omedelbart

Sammanfattning

Ärendet är ett remissvar rörande *Slutbetänkande av Utredningen om språk- och samhällskunskapskrav för svenskt medborgarskap och andra frågor om medborgarskap (USSMA)*. Slutbetänkandet innehåller förslag om

- Ytterligare åtgärder för att begränsa förekomsten av statslöshet
- Ändringar i bestämmelserna om förvärv av medborgarskap efter anmälan för den som har fyllt 18 men inte 21 år
- Utökade möjligheter att avslå en ansökan om befrielse från svenskt medborgarskap i syfte att motverka hedersrelaterat våld och förtryck

Där utöver föreslås att Migrationsverket ska handlägga alla typer av medborgarskapsärenden och att avgiften för anmälan om medborgarskap ska höjas.

Förvaltningen är positiv till att barns och vuxnas rättigheter och intressen skyddas genom de utökade möjligheterna att avslå en ansökan om befrielse från svenskt medborgarskap som ett skydd mot hedersrelaterat våld och förtryck.

Förvaltningen bedömer att det är positivt att det är en myndighet som får ansvar för handläggning av alla medborgarskapsärenden. Detta torde förenkla för de enskilda individer som berörs.

Spånga-Tensta stadsdelsförvaltning

Fagerstagatan 15
Box 4066
16304 Spånga
Växel 08-50803000
Fax
spanga-tensta@stockholm.se
www.stockholm.se/spanga-tensta

Förvaltningen föreslår att nämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Bakgrund

Regeringen beslutade i oktober 2019 att ge en särskild utredare i uppdrag att lämna förslag som innebär att godkänt prov i svenska och i grundläggande samhällskunskap ska vara ett krav för medborgarskap i Sverige och att se över vissa frågor om förvärv och förlust av medborgarskap. Den i december 2020 beslutade regeringen om tilläggsdirektiv för utredningen. Den 13 januari 2021 överlämnade utredningen sitt delbetänkande *Krav på kunskaper i svenska och samhällskunskap för svenskt medborgarskap (SOU 2021:2)*. Utredningen, som har antagit namnet USSMA, överlämnade sitt slutbetänkande *Ändrade regler i medborgarskapslagen (SOU 2021:54)* till regeringen i juli 2021.

Slutbetänkandet är ute på remiss och kommunstyrelsen har begärt remissvar från stadsledningskontoret, socialnämnden, Skarpnäcks stadsdelsnämnd, Södermalms stadsdelsnämnd samt Spånga-Tensta stadsdelsnämnd senast den 1 oktober 2021.

Ärendets beredning

Ärendet är berett inom avdelningens för ekonomi och kvalitet med stöd av avdelningen för individ- och familjeomsorg.

Ärendet

Sammanfattning av slutbetänkandet

Betänkande innehåller utredningens analyser, bedömningar och förslag när det gäller frågorna

- om det behövs ytterligare åtgärder för att begränsa förekomsten av statslöshet
- om tidpunkten för förvärv av medborgarskap genom anmälan bör justeras
- om det ska införas krav på hederligt levnadssätt för förvärv av medborgarskap efter anmälan
- om möjligheterna att avslå en ansökan om befrielse från svenskt medborgarskap ska utökas

Spånga-Tensta stadsdelsförvaltning

Fagerstagatan 15
Box 4066
16304 Spånga
Växel 08-50803000
Fax
spanga-tensta@stockholm.se
stockholm.se

De förslag som lämnas föreslås träda i kraft den 1 januari 2023.

Ytterligare åtgärder för att begränsa förekomsten av statslöshet

Automatiskt förvärv av svenskt medborgarskap för statslösa barn födda i Sverige

Utredningen har haft i uppdrag att utreda om det bör införas ett automatiskt förvärv av medborgarskap vid födelsen för statslösa barn födda i Sverige som har en förälder med permanent uppehållstillstånd och även i övrigt en anknytning till Sverige. Utredningen har landat i att det inte bör införas ett sådant system. En betydande andel av de barn som registrerades som statslösa vid födelsen är inte längre statslösa inom några år efter födelsen då t.ex. faderskap har fastställts eller en ny utredning ger stöd för att barnet är medborgare i ett visst land. För att ändå ge ett beredningsunderlag har utredningen utarbetat ett förslag på hur ett system med automatiskt förvärv av svenskt medborgarskap skulle kunna se ut. Betänkandet innehåller också bedömningar när det gäller dataskydd, överklaganden och ekonomiska konsekvenser av ett sådant system.

Ändringar i bestämmelserna om förvärv av medborgarskap efter anmälan för den som har fyllt 18 men inte 21 år

Utredningen föreslår att dagens krav på hemvist från 15 års ålder för förvärv av medborgarskap för statslösa 18- till 21-åringar ska kompletteras med en regel som gör det möjligt att förvärva medborgarskap om den statslöse har hemvist här i landet sedan fem år eller under sammanlagt tio år. Ändringarna syftar till att säkerställa att bestämmelserna överensstämmer med

Sveriges konventionsrättsliga åtaganden och att hemvistkravet ska gälla lika för alla statslösa unga som anmäler om medborgarskap, oberoende av ålder. Förslaget innebär att den utländska medborgare som har fått hemvist i Sverige efter 13 års ålder ges möjlighet att förvärva medborgarskap efter anmälan, om vårdnadshavaren av något skäl har avstått från att medverka till att barnet får svenskt medborgarskap, vilket inte är möjligt i dag. Förslaget innebär också att den omotiverade skillnad i hemvisttid som uppkommer i dag beroende på när anmälan görs, elimineras.

Spånga-Tensta stadsdelsförvaltning

Fagerstagatan 15
Box 4066
16304 Spånga
Växel 08-50803000
Fax
spanga-tensta@stockholm.se
stockholm.se

Frågor om hederligt levnadssätt

De flesta utlänningar blir svenska medborgare genom att ansöka om det (naturalisation). I ärenden om naturalisation finns ett krav på hederligt levnadssätt. Det finns ett enklare sätt att bli svensk medborgare för barn eller unga vuxna men också t.ex. vissa nordiska medborgare samt de som tidigare varit svenska

medborgare och önskar få tillbaka sitt medborgarskap. Dessa grupper kan få medborgarskap efter en anmälan. I de flesta anmälningsärenden finns det inte något krav på hederligt levnadssätt. Utredningen föreslår att bestämmelserna om förvärv av svenskt medborgarskap vid anmälan ska kompletteras med olika krav som kan diskvalificera den som anmälan avser från att förvärva medborgarskap för att hindra t.ex. den som begått allvarliga brott från att få medborgarskap. Om det vid prövningen kommer fram att den som anmälan avser har begått brott i andra länder ska det kunna beaktas på motsvarande sätt.

Hot mot Sveriges säkerhet eller allmän säkerhet

Utredningen föreslår att bestämmelserna om förvärv av svenskt medborgarskap efter anmälan i medborgarskapslagen ska kompletteras med ett krav på att förvärv inte ska kunna ske om den som anmälan avser bedöms utgöra ett hot mot Sveriges säkerhet eller allmän säkerhet. Utredningen görs genom remiss till Säkerhetspolisen.

Verksam i eller bestämmande inflytande över bl.a. terroristorganisationer

Utredningen föreslår att bestämmelserna om förvärv av svenskt medborgarskap efter anmälan i medborgarskapslagen ska kompletteras med ett krav på att förvärv inte ska kunna ske om den som anmälan avser har varit verksam i, eller har haft bestämmande inflytande över, en organisation eller grupp vars verksamhet innefattat terroristhandlingar eller systematiska, omfattande och grova övergrepp på andra människor.

Höjda avgifter

För att finansiera prövningen av de nya kraven föreslår utredningen att avgiften ska höjas från 175 kronor till 475 kronor.

En handläggande myndighet för alla medborgarskapsärenden

I dag handläggs de flesta medborgarskapsärenden av Migrationsverket, men några länsstyrelser handlägger vissa anmälningsärenden. Utredningen föreslår att alla anmälningsärenden ska prövas av Migrationsverket.

Spånga-Tensta stadsdelsförvaltning

Fagerstagatan 15
Box 4066
16304 Spånga
Växel 08-50803000
Fax
spanga-tensta@stockholm.se
stockholm.se

Utökade möjligheter att avslå en ansökan om befrielse från svenskt medborgarskap i syfte att motverka hedersrelaterat våld och förtryck

Utredningen föreslår att bestämmelserna om befrielse från svenskt medborgarskap ska utökas med villkor om att det för barns befrielse ska krävas dels att befrielsen inte bedöms stå i strid med barnets bästa, dels samtycke av barn som har fyllt 12 år. Vid bedömningen av om en befrielse står i strid med barnets bästa ska hänsyn tas till barnets åsikter utifrån barnets ålder och mognad även då inte samtycke krävs. Det vill säga att även åsikter hos barn som är yngre än 12 år ska beaktas utifrån barnets ålder och mognad. För barn som är varaktigt förhindrade att lämna samtycke på grund av sjukdom eller på grund av något annat liknande förhållande, ska samtycke inte krävas. Hindret ska kunna styrkas med t.ex. läkarintyg.

Syftet med bestämmelserna är att stärka barns rättigheter och öka möjligheterna för Migrationsverket att avslå en ansökan om befrielse från svenskt medborgarskap för att bl.a. motverka hedersrelaterat våld eller tvång.

Eftersom hot, våld och tvång och andra otillbörliga förfaranden inte endast berör barn föreslås att en ansökan om befrielse om svenskt medborgarskap ska kunna vägras också vuxna om det finns anledning att anta att sökanden inte själv vill befrias från sitt svenska medborgarskap. Detta syftar till att skydda den som t.ex. hotas eller tvingas till att göra en ansökan om befrielse från sitt svenska medborgarskap eller den vars ansökan eventuellt har förfalskats. Förslaget omfattar den som har hemvist i Sverige och den som har hemvist utomlands.

Som ytterligare ett led i att skydda individens svenska medborgarskap lämnar utredningen förslag på att ett beslut om befrielse ska kunna återkallas om det fanns hinder mot bifall till ansökan om befrielse vid tidpunkten för beslutet och inte särskilda skäl talar emot återkallelse. Hindret mot bifall kan t.ex. vara att sökanden tvingades eller hotades till att skriva under ansökan, eller att en person utsatts för annat otillbörligt förfarande. Det vill säga omständigheter som om de hade varit kända vid tidpunkten då ansökan om befrielse prövades hade resulterat i ett avslag på ansökan. Uttrycket ”inte särskilda skäl talar emot” innefattar t.ex. den situationen att det vid prövningen av om ett beslut om befrielse ska återkallas visar sig att personen bedöms utgöra ett hot mot Sveriges säkerhet eller att han eller hon deltagit i en organisation som begår eller har begått terroristhandlingar.

Spånga-Tensta stadsdelsförvaltning

Fagerstagatan 15
Box 4066
16304 Spånga
Växel 08-50803000
Fax
spanga-tensta@stockholm.se
stockholm.se

Synpunkter och förslag

Förvaltningen bedömer att de förslag som ges i slutbetänkandet inte har någon betydande påverkan på nämndens verksamheter.

Förvaltningen är positiv till att barns rättigheter och intressen skyddas genom de utökade möjligheterna att avslå en ansökan om befrielse från svenskt medborgarskap. Det är också positivt att de vuxna som är utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck skyddas från risken att förlora sitt svenska medborgarskap utifrån påtryckningar, hot eller våld.

Förvaltningen bedömer att det är positivt att det är en myndighet som får ansvar för handläggning av alla medborgarskapsärenden. Detta torde förenkla för de enskilda individer som berörs.

Förvaltningen föreslår att nämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Toni Mellblom
Stadsdelsdirektör

Abdi-Nur Isse
Avdelningschef

Bilagor

1. *Slutbetänkande av Utredningen om språk- och samhällskunskapskrav för svenskt medborgarskap och andra frågor om medborgarskap (USSMA), SOU 2021:54*

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Toni Mellblom, stadsdelsdirektör	2021-09-14
Abdi-Nur Isse, avdelningschef	2021-09-14